

Açık Öğretim İmam Hatip Liselerinde Din Eğitimi

Dr. Öğretim Üyesi Tuncay KARATEKE

Örgün ve Yaygın olmak üzere iki ana bölümden oluşan Türk eğitim sisteminde, açık öğretim okullarının sayısı sürekli artmaktadır. En son açılan okullardan birisi ise Açık Öğretim İmam Hatip Lisesidir. Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi program içeriği bakımında örgün eğitim ile aynı iken, yapısı ve işleyişi bakımında kendine özgü bir modeldir.

Elinizdeki kitapta Açık Öğretim İmam Hatip Lisesinin mevcut durumu ve işleyişi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

ISBN 978-625-7738-25-5

9 786257 738255

Açık Öğretim İmam Hatip Liselerinde Din Eğitimi

Tuncay KARATEKE

ilâhiyât

ilâhiyât

Açık Öğretim İmam Hatip Liselerinde Din Eğitimi

Dr. Öğretim Üyesi Tuncay KARATEKE

ilāhiyât 518

© MAKGRUP MEDYA PRO. REK. YAY. A.Ş.

Açık Öğretim İmam Hatip Liselerinde Din Eğitimi

Tuncay KARATEKE

ISBN 978-625-7738-25-5

1. Baskı: Ekim 2020

Sertifika No: 44396

Mizanpaj: Tavoos

Sayfa Düzeni: Tavoos

Kapak: MAKGRUP MEDYA PRO. REK. YAY. A.Ş.

Baskı: Vadi Grafik - Sertifika No: 47479

ilāhiyât

Cinnah Cd. Kırkpınar Sk. 5/4 Çankaya / Ankara

Tel: (0312) 439 01 69 Faks: (0312) 439 01 68

ilahiyatyayin@gmail.com

AÇIK ÖĞRETİM İMAM HATİP LİSELERİNDE DİN EĞİTİMİ

Tuncay KARATEKE

Tuncay KARATEKE

1984 yılında Elazığ'da dünyaya geldi. 2002 yılında Elazığ Anadolu İmam Hatip Lisesinden, 2006 yılında Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Anabilim Dalı, Din Eğitimi Bilim Dalında "İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Sorun ve Beklentileri (Batman İli Örneği)" isimli tezi ile 2010 yılında yüksek lisansını; anabilim dalında "İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretmenlerinin Kur'an-ı Kerim Dersi Sınıf Yönetimi Davranışlarının İncelenmesi" başlıklı tezi ile 2015 yılında doktorasını tamamladı. 2006 yılından 2013 yılına kadar değişik illerde Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ve İmam Hatip Lisesi Meslek Dersi Öğretmeni olarak görev yaptı. 2013-2015 yılları arasında Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde araştırma görevlisi olarak çalıştı. 2016 yılından beri Dr. Öğretim Üyesi olarak aynı fakültede çalışmaktadır.

İÇİNDEKİLER

ŞEKİLLER ve TABLOLAR LİSTESİ	8
ÖNSÖZ	11
BÖLÜM I	
1. GİRİŞ	13
1.1. Problem Durumu	13
1.2. Araştırmanın Amacı	16
1.3. Alt Problemler	17
1.3.1. Araştırmanın Nicel Boyutuna İlişkin Alt Problemler	17
1.3.2. Araştırmanın Nitel Boyutuna İlişkin Alt Problemler	18
1.4. Araştırmanın Önemi	18
1.5. Varsayımlar	19
1.6. Sınırlılıklar	19
1.7. Tanımlar	19
BÖLÜM II	
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	21
2.1. Uzaktan Eğitim	21
2.1.1. Uzaktan Eğitimin Tanımı	21
2.1.2. Uzaktan Eğitimin Gelişmesinin Nedenleri	27
2.1.3. Uzaktan Eğitimin Yararları	29
2.1.4. Uzaktan Eğitimin Sınırlılıkları	30
2.1.5. Uzaktan Eğitimin Uygulama Modelleri	31
2.1.6. Tarihsel Süreçte Uzaktan Eğitimin Gelişimi	33

2.1.6.1. Dünyada Uzaktan Eğitimin Gelişimi	33
2.1.6.2. Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Gelişimi	36
2.1.7. Türkiye’de Uzaktan Din Eğitimi Uygulamaları	42
2.2. Tarihi Süreçte İmam Hatip Liseleri	44
2.3. Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi	48
2.3.1. Açık Öğretim İmam Hatip Lisesinin Tarihçesi	48
2.3.2. Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi Öğretim Sistemi	51
2.3.3. Açık Öğretim İmam Hatip Lisesinden Mezuniyet Şarları	54
2.3.4. Açık Öğretim İmam Hatip Lisesine İlişkin Sayısal Veriler	55

BÖLÜM III

YÖNTEM	59
3.1. Araştırmanın Modeli	59
3.2. Evren-Örneklem ve Çalışma Grubu	60
3.2.1. Öğrenciler İçin Evren ve Örneklem	60
3.2.2. Öğretmenler İçin Çalışma Grubu	62
3.3. Veri Toplama Araçları	62
3.3.1. Öğrenci Anket Formu	63
3.3.2. Öğretmen Görüşme Formu	63
3.4. Verilerin Toplanması	64
3.5. Verilerin Analizi	65

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUMLAR	67
4.1. Araştırmanın Nicel Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorumlar	67
4.1.1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri	68
4.1.2. Öğrencilerin Okul Dışında Din Eğitimi Alma Durumları	75
4.1.3. Öğrencilerin Eğitim Geçmişleri	78
4.1.4. Öğrencilerin AÖİHL’yi Tercih Etme Nedenleri	81
4.1.5. Öğrencilerin Açık Öğretim İmam Hatip Liselerinde Aldıkları Derslerle İlişkin Görüşleri	83
4.1.5.1. Öğrencilerin Yüz Yüze Aldıkları Derslerin Verimliliğiyle İlişkin Görüşleri	84

4.1.5.2. Öğrencilerin Yüz Yüze Olmasını Veya Olmamasını İstedikleri Derslere İlişkin Görüşleri	85
4.1.5.3. Öğrencilerin En Çok Zorlandıkları Mesleki Derslere İlişkin Görüşleri	86
4.1.6. Öğrencilerin Yüz Yüze Ders Öğretmenlerine İlişkin Memnuniyet Algıları	87
4.1.7. Öğrencilerin Kendi Başarılarını Algılama Durumları	90
4.1.8. Öğrencilerin Üniversite Yönelimleri	91
4.1.9. Öğrencilerin Rehberli Hizmetine İhtiyaç Duyup Duymadıklarına İlişkin Görüşleri	94
4.1.10. Öğrencilerin Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi Eğitimleri Süreçlerinde Karşılaştıkları Sorunlar	96
4.1.11. Öğrencilerin Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi Uygulamasından Beklentileri	99
4.2. Araştırmanın Nitel Boyutuna İlişkin Bulguları ve Yorumlar	100
4.2.1. Öğretmenlerin Demografik Özellikleri	100
4.2.2. Öğretmenlerin Yüz Yüze Eğitimde Karşılaştıkları Sorunlar	102

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER	113
5.1. Sonuçlar	113
5.1.1. Öğrencilerin Demografik Özelliklerine İlişkin Sonuçlar	113
5.1.2. Öğrencilerin Okul Dışında Din Eğitimi Alma Durumlarına İlişkin Sonuçlar	114
5.1.3. Öğrencilerin Eğitim Geçmişlerine İlişkin Sonuçlar	115
5.1.4. Öğrencilerin AÖİHL'ye Devam Etme Nedenlerine İlişkin Sonuçlar	116
5.1.5. Öğrencilerin AÖİHL'de Aldıkları Derslere İlişkin Sonuçlar	116
5.1.6. Öğrencilerin Öğretmenlerinden Memnun Olup Olmadıklarına İlişkin Sonuçlar	117
5.1.7. Öğrencilerin Kendi Başarı Durumlarına İlişkin Sonuçlar	117
5.1.8. Öğrencilerin Üniversite Yönelimlerine İlişkin Sonuçlar	118

5.1.9. Öğrencilerin Rehberli Hizmetiyle İlgili Görüşlerine Ait Sonuçlar	119
5.1.10. Öğrencilerin Öğrenim Süreçlerinde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Sonuçlar	119
5.1.11. Öğrencilerin AÖİHL'den Beklentilerine İlişkin Sonuçlar	119
5.2. Öğretmenlerin Yüz Yüze Eğitimde Karşılaştıkları Sorunlara İlişkin Sonuçlar	120
5.2. Öneriler	120
KAYNAKÇA	123

ŞEKİLLER ve TABLOLAR LİSTESİ

Şekil 1: Uzaktan Öğretim ve Uzaktan Öğrenme	25
Şekil 2: Uzaktan Eğitim ile İlişkili Bazı Kavramların Genel Görünümü	25
Tablo 1: Ortaöğretim ve İmam Hatip Lisesi Öğrencilerine İlişkin Sayısal Veriler	56
Tablo 2: Açık Öğretim Liseleri ve Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi Öğrencilerine İlişkin Sayısal Veriler	58
Tablo 3: Öğrencilerin Sınıflara Göre Dağılımı	68
Tablo 4: Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı	69
Tablo 5 : Öğrencilerin Yaşa Göre Dağılımı	69
Tablo 6: Öğrencilerin Yaş ve Cinsiyete Göre Dağılımı	70
Tablo 7: Öğrencilerin Medeni Duruma Göre Dağılımı	71
Tablo 8: Öğrencilerin Cinsiyet ve Medeni Duruma Göre Dağılımı ...	71
Tablo 9: Öğrencilerin Çalışma Durumu	72
Tablo 10: Öğrencilerin Aylık Kişisel Gelir Durumu	73
Tablo 11: Öğrencilerin Anne-Babalarının Eğitim Durumu	73
Tablo 12: Okul Dışında Din Eğitimi Alma Durumu	75
Tablo 13: Öğrencilerin Cinsiyet ve Din Eğitimi Alma Durumuna Göre Dağılımı	76
Tablo 14: Öğrencilerin Yaş ve Din Eğitimi Alma Durumuna Göre Dağılımı	77
Tablo 15: Öğrencilerin Okul Dışında Din Eğitimi Aldıkları Yerler ...	78
Tablo 16: Öğrencilerin Mezun Oldıkları Ortaokul Türü	79

Tablo 17: Öğrencilerin Yaş ve Mezun Oldukları Ortaokul Türüne Göre Dağılımı	79
Tablo 18: Açık Öğretim İmam Hatip Lisesine Hangi Okul Düzeyinden Geldikleri	80
Tablo 19: Öğrencilerin Açık İmam Hatip Lisesini Tercih Etme Nedenleri	81
Tablo 20: Öğrencilerin Yüz Yüze Aldıkları Derslerin Verimliliğine İlişkin Görüşleri	84
Tablo 21: Öğrencilerin Uzaktan Eğitim Yoluyla Verilen Mesleki Derslerden Yüz Yüze Almak İstedikleri Derslerin Dağılımı ...	85
Tablo 22: Öğrencilerin Yüz Yüze Olan Mesleki Derslerden Uzaktan Eğitim Yoluyla Olmasını İstedikleri Derslerin Dağılımı	86
Tablo 23: Öğrencilerin En Çok Zorlandıkları Üç Mesleki Ders	87
Tablo 24: Öğrencilerin Yüz Yüze Derslerine Giren Öğretmenlere İlişkin Memnuniyet Durumu	88
Tablo 25: Öğrencilerin Yüz Yüze Derslerine Giren Öğretmenlerden Memnun Olmadıkları Durumlar	89
Tablo 26: Öğrencilerin Açık Öğretim İmam Hatip Lisesindeki Başarı Durumları	90
Tablo 27: Öğrencilerin Başarılarına Olumlu Etki Eden Faktörler	91
Tablo 28: Öğrencilerin Üniversite Yönelimleri	92
Tablo 29: Öğrencilerin Üniversiteyi Okumayı Düşünmeleri Halinde Hangi Bölümü Tercih Edecekleri	93
Tablo 30: Öğrencilerin Rehberlik Hizmetine İhtiyaç Duyup Duymadıkları	95
Tablo 31: Öğrencilerin Açık Öğretim İmam Hatip Lisesinde Öğrenim Görürken Herhangi Bir Problemle Karşılaşma Durumları	96
Tablo 32: Öğrencilerin Karşılaştıkları Sorunlar	97
Tablo 33: Öğrencilerin Açık İmam Hatip Lisesinden Beklentileri	99
Tablo 34: Görüşmeye katılan öğretmenlere İlişkin Demografik Özellikler	101
Tablo 35: Öğretmenlerin AÖİHL’de Karşılaştıkları veya Gözlemledikleri Sorunlar	102

ÖNSÖZ

21. yüzyılın öğrencileri geçmişteki krallardan daha hızlı ulaşım ve iletişim imkanlarına sahiptir. 20. yüzyılın ikinci yarısında başlayan ve 21. yüzyılın ilk çeyreğinde hızını artıran bilişim ve iletişim alanındaki gelişmeler, toplumun diğer kurumlarında olduğu gibi eğitim kurumlarında da değişikliğe neden olmaktadır. Tarım toplumunda sanayi toplumuna geçişle birlikte okulların sanayinin ihtiyaç duyduğu insan gücünü yetiştirme işlevi, bilgi toplumuyla birlikte farklı bir yöne evrilmiştir. Sanayi toplumunda kazanılan bilgi ve beceriler, ilgili meslekleri yapmak için bir ömür boyu işlevsel iken, bilgi toplumunda yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle belirli bir alanda, bireyin hayatının belirli bir bölümünde alınan eğitim yetersizliği ve bilginin sürekli kendini yenilemesi, sürekli, hayat boyu eğitimin tartışılmasına neden olmaktadır. Sürekli, hayat boyu eğitim politikaları ise sanayi toplumunda kalma dört duvar arasında yapılan eğitimle sürdürmek ekonomik açıdan ne kadar gerekli olduğu tartışmaya değerdir. Bu nedenle başta basılı materyaller olmak üzere bilgisayar iletişim ağının (internet) kullanıldığı

e-öğrenme ortamları yoluyla yürütülen uzaktan eğitim günümüzdeki eğitim anlayışını değiştirmektedir. Bu değişimi Türk eğitim sisteminde de görmek mümkündür.

Örgün ve Yaygın olmak üzere iki ana bölümden oluşan Türk eğitim sisteminde, açık öğretim okullarının sayısı sürekli artmaktadır. En son açılan okullardan birisi ise Açık Öğretim İmam Hatip Lisesidir. Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi program içeriği bakımında örgün eğitim ile aynı iken, yapısı ve işleyişi bakımında kendine özgü bir modeldir. Bu çalışmada Açık Öğretim İmam Hatip Lisesinin mevcut durumu ve işleyişi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Mehmet Uğur. *Öğrencilerin Mesleki Açık Öğretim Lisesini Seçme Nedenleri (Kayseri İli Örneği)*. Kayseri: Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2016.
- Akdeniz, Sabri. *Eğitim Sosyolojisi: Toplumumuz-Eğitimimiz*. İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Vakfı Yayınları, 2. Baskı, 1990.
- Akgün Özbek, Ela. "Açık ve Uzaktan Öğrenmede Beklenti ve Hedefler". . *Açık ve Uzaktan Öğrenmede Bireysel Farklılıklar*. ed. T. Volkan Yüzer. 107-134. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2017.
- Alkan, Cevat. "Uzaktan Eğitimin Tarihsel Gelişimi". *Türkiye 1. Uluslararası Uzaktan Eğitim Sempozyumu*. 15-23. Ankara: MEB FRTEB, 1996.
- Alkan, Cevat. *Açıköğretim: Uzaktan Eğitim Sistemlerinin Karşılaştırmalı Olarak İncelenmesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, 1987.
- Altaş, Nurullah. "Türkiye’de Dinî Yükseköğretim Alanında Uzaktan Eğitimle İlgili Algı Sorunları ve İLİTAM Uygulamaları". *Değerler Eğitimi Dergisi* 14/31 (2016), 7-42.
- Altaş, Nurullah. "Yüksek Din Öğretiminde Uzaktan Eğitimin Uygulamaları: İlitam ve Sorunları". *Türkiye’de Din Eğitimi ve Sorunları*,

- ed. Mustafa Köylü. (İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları, 2018.
- Aşlamacı, İbrahim. *Öğrenci ve Öğretmenlerine Göre İmam-Hatip Liseleri: Profiller, Algılar, Memnuniyet, Aidiyet*. İstanbul: Dem Yayınları, 2017.
- Aşlamacı, İbrahim. *Paydaşlarına Göre İmam-Hatip Ortaokullarında Din Eğitimi*. İstanbul: Dem Yayınları, 2017.
- Aşlamacı, İbrahim. "İHL Öğrencilerinin Meslek Dersi Öğretmenlerine Yönelik Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". *Din Bilimleri Akademik Araştırma Dergisi* 17/1 (2017), 197-232.
- Ayhan, Halis. *Türkiye’de Din Eğitimi*. İstanbul: Değerler Eğitimi Merkezi Yayınları, 2014.
- Aziz, Aysel. "Türkiye’de Radyo Televizyon İle Eğitim Uygulamaları". *Eğitim ve Bilim* 2/7 (1977), 19-27.
- Aziz, Aysel. *Radyo ve Televizyonla Eğitim*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Araştırmaları, 1982.
- Balcı, Ali. *Açıklamalı Eğitim Yönetimi Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Tek ağaç yayınevi, 2005.
- Birinci, Kerim. *Uzaktan Eğitim ve Din Öğretiminde Bir Uygulama Örneği: İlahiyat Lisans Tamamlama*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010.
- Boampong, Angela Owusu - Holmberg, Carl. *Distance Education in European Higher -Potential, Impact of Distance Education on Edult Learning, Report3/3*. International Council for Open and Distance Education, UNESCO Intitute for Lifelong Learning, and StudyPortals, 2015.
- Bozkurt, Aras. "Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Dünü, Bugünü ve Yarını". *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi* 3/2 (Ocak 2017), 85-124.
- Büyüköztürk, Şener vd. *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi, 2012.
- Büyüköztürk, Şener. *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. 17. Baskı. Ankara: Pegem Akademi 2012.
- Cebeci, Suat. "İmam Hatip Liselerinden Mezun Olanların Yönelişleri

- ve Sebepleri". *Türkiye'de Din Eğitimi ve Öğretimi* . 109-115. İstanbul: İslam Medeniyeti Vakfı, 1993.
- Cebeci, Suat. *Din Eğitimi Bilimi ve Türkiye'de Din Eğitimi*. Ankara: Akçağ Yayınları, 2005.
- Cebeci, Suat. *İmam Hatip Lisesi Meslek Dersi Öğretmenlerinin Yeterlilikleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tez, 1994.
- Cebeci, Suat. *Ortaöğretimde Mesleki Din Eğitiminden Mezun Olanların Yönelişleri ve Sebepleri*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 1989.
- Creswell, John W. *Research Design Qualitative and Quantitative, and Mixed MedhodsApproches*. California: Sage Paplications, 2009.
- Çam Tosun, Figen – Bayram, Arslan. "Açık Öğretim Lisesinde Artış: Kadın Öğrenciler". *Eğitim Bilim Toplum* 13/49 (2015), 84-99.
- Demirtaş, Hasan – Güneş, Hasan. *Eğitim Yönetimi ve Denetimi Sözlüğü*". Ankara: Anı Yayıncılık, 2002.
- Dinçer, Nahid. 1913'ten Günümüze İmam Hatip Okulları Meselesi. *Yayına haz. Ertuğrul Düzdağ*. İstanbul: Şule Yayınları, 1998.
- Dönmez, İbrahim Kafi. "Din Görevlisi Yetiştirmeye Yönelik Yükseköğretim Programlarının Önemi ve İlahiyat Meslek Yüksek Okulları Hakkında Bir Değerlendirme". *I. Din Şurası Tebliğ ve Muzakereleri (1-5 Kasım 1993)*. 2/68-72. Ankara: DİB Yayınları, 1995.
- Ergin, Osman. *Türkiye Maarif Tarihi*. İstanbul: Eser Matbaası, 1977.
- Ergün, Mustafa. *Eğitim Felsefesi*. Ankara: Pegem Akademi, 2009.
- Ergüven, Merve. *İnternet Yoluyla Uzaktan Eğitim Uygulamaları: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, 2017.
- Ev, Halit. "Yüksek Öğretimde Din Eğitimi. *Din Eğitimi*. ed. Mustafa Köylü- Nurullah Altaş. 268-306. İstanbul: Ensar Neşriyat: 2015.
- Göçmenler, Güzin – Sönmez, Gürsel, *Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü 2018 İzleme ve Değerlendirme Raporu*. MEB, 2018.<http://hbogm.meb.gov.tr/dosyalar/izlemedegerlendirmerapor/2018/mobile/index.html#p=41>

- Gökçaftı, Mehmet Ali. *Türkiye’de Din Eğitimi ve İmam-Hatipler* (İstanbul: İletişim Yayınları, 2005).
- Gökdağ, Dursun. *Uzaktan Öğretimde Basılı Materyaller (Açıköğretim Fakültesi Örneği)*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 1986).
- Güçlü, Mustafa – Bozgeyikli, Hasan, “Türkiye’deki Mesleki Açık Öğretim Liseleri: Tarihsel Gelişim Açısından Bir Değerlendirme”. *Emek ve Toplum* 6/14 (2017), 139-155.
- Güneş, Hasan. *Eğitim Bilimleri Terimleri Sözlüğü*. Ankara: Ütopya Yayınevi, 2015.
- Hakan, Ayhan. *Uzaktan Öğretim Yöntemiyle Eğitim Veren Anadolu Üniversitesi Fakültelerinin Tanıtımı ve Batı Avrupa Açıköğretim Programlarının Değerlendirilmesi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1996.
- Harry, Keith vd. *Distance Education : New Perspectives*. London: Routledge, 1993.
- Hayatboyuöğrenme23. *Açık Öğretim İmam Hatip Okullarımızın İl/ İlçe Verileri*. tkarateke@gmail.com 14 Kasım 2019, Tuncay KARATEKE.
- Hızal, Alişan. *Uzaktan Eğitim Süreçleri ve Yazılı Gereçler*. Ankara:Sevinç Matbaası, 1983.
- Holmberg, Börje. *Theory and Practice of Distance Education*. London and New York: Routledge, Second Edition, 1995.
- İşıkdoğan, Davut. *Türkiye’de Uzaktan Din Eğitimi*. Diyarbakır: A Grafik, 2016.
- İşman, Ayetkin. *Uzaktan Eğitim Genel Tanımı Türkiye’deki Gelişimi ve Proje Değerlendirmeleri*. Sakarya: Değişim Yayınları, 1998.
- İşman, Aytekin. *Student’s Perceptions of a Class Offered Through Distance Education*. (Ohio/Athens: Ohio Universty, Ph.D. Dissertation, 1997.
- İşman, Aytekin. *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Pegem Yayınları, 3. Basım, 2008.
- Jaschke, Gotthard. *Yeni Türkiye’de İslamlık*. Ankara: Bilgi Yayınevi, 1972.

- Karasar, Şahin. "İnternet Ortamında Eğitimi". *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* 18 (Bahar 1999), 145-168.
- Karateke, Tuncay. "İlitam Öğrencilerinin Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Programı Seçme Nedenleri: Fırat Üniversitesi Örneği". *Değerler Eğitimi Dergisi* 18/39 (Haziran 2020), 235-262.
- Karateke, Tuncay. "İmam Hatip Lisesi Öğrencilerin Sorun ve Beklentileri (Batman İli Örneği)". Elazığ: Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2010.
- Karateke, Tuncay. "İmam Hatip Lisesi Son Sınıf Kız Öğrencilerinin Üniversite Yönelimleri: Elazığ İli Örneği", *Bozok Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 17/17 (Haziran 2020), 221-239.
- Kaya, Merve vd. "İmam Hatip Liseleri Üzerine Kapsamlı Bir Literatür Taraması", *Talim: Journal of Educational in Muslim Societies And Communities* 4/1 (Haziran 2020), 79-113.
- Kaya, Zeki – Odabaşı, Ferhan. "Türkiye’de Uzaktan Eğitimin Gelişimi". *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 6/1 (Bahar 1996), 29-41.
- Kaya, Zeki. *Uzaktan Eğitim*. Ankara, Pegem A Yayıncılık, 2002.
- Kaymakcan, Recep - Aşlamacı, İbrahim. "İmam-Hatip Liseleri Üzerine Bibliyografik Bir İnceleme". *Değerler Eğitimi Dergisi* 9/22 (2011): 21-101.
- Kaymakcan, Recep vd. "İlahiyat Lisans Tamamlama Programının Verimliliği Üzerine Olgusal Bir Araştırma". *Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 13/26 (2014), 43-62.
- Keagen, Desmond, *The Foundations of Distance Education*. London: Routledge, 1996.
- Korkmaz, Mehmet. "İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Bu Okulu Tercih Süreçleri". *Erciyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 1/16 (2013), 7-40.
- MEB, Milli Eğitim Bakanlığı, *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2013-2014* (28 Mart 2014).http://sgb.meb.gov.tr/istatistik/meb_istatistikleri_orgun_egitim_2013_2014.pdf
- MEB, Milli Eğitim Bakanlığı, *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2019-2020* (4 Eylül 2020).http://sgb.meb.gov.tr/meb_

iys_dosyalar/2020_09/04144812_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2019_2020.pdf, 54

MEB, Milli Eğitim Bakanlığı, *Milli Eğitim İstatistikleri Örgün Eğitim 2018-2019* (6 Eylül 2019).http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_09/30102730_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2018_2019.pdf

MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. “21. Yüzyıl Becerileri Bağlamında Anadolu İmam Hatip Liseleri ve İmam Hatip Ortaokullarında Yeni Dönem”. Erişim 23 Eylül 2020. http://dogm.meb.gov.tr/pdf/Yeni_Donem_Kitapcik.pdf?t=20200818.

MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. “Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi Dönemlere Göre Haftalık Ders Çizelgesi”. Erişim 10 Kasım 2019. http://aoihl.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2018_10/03120248_hdY.pdf

MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. “Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi Yurt Dışı Programı”. Erişim 9 Kasım 2019. <http://aoihl.meb.gov.tr/www/yurt-disi-programi/icerik/223>.

MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. “Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi Yüz Yüze Eğitim Alan Derslerin İçin Yüz Yüze Eğitim Uygulama ve Esasları”. Erişim 28 Eylül 2019. http://aoihl.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_02/14153923_yuzyuzeegitimokullariuygulamausulveesasları.pdf

MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. “Açık Öğretim İmam Hatip Lisesi”. Erişim 9 Kasım 2019. http://aoihl.meb.gov.tr/kitap_kilavuz/AO-IHL_Tanitim.pdf

MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. “Mesleki Açık Öğretim Lisesi Yönetmeliği”. Erişim 11 Kasım 2019.

MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. “Mesleki Açık Öğretim Lisesi Yönetmeliği, *Tebliğler Dergisi* (Ocak 2006). <http://tebligler.meb.gov.tr/index.php/tuem-sayilar/viewcategory/70-2006>.

MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. *Açık Öğretim Kurumları Sayısal Verileri 2002*. Ankara, Akşam Sanat Okulu Matbaası, 2003.

MEB, Milli Eğitim Bakanlığı. Hayat Boyu Genel Müdürlüğü 2018 Yılı Birim Faaliyet Raporu. Ankara: 2019. <https://hbgm.meb.gov>.

tr/meb_iys_dosyalar/2019_03/25161929_2018_Mali_Birim_Faaliyet_Raporu.pdf.

Merriam, Sharan B. *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber*. çev. Selahattin Turan Ankara: Nobel Yayıncılık, 2013.

Milli Eğitim Bakanlığı. "Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi". *Tebliğler Dergisi*, Mart 2007/2594. Erişim 29 Mart 2020. <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/538.pdf>.

Moore, Michael – Kearsley, Greg. *Distance Education: A Systems View*. Canada: Wadsworth, Second Edition, 2005.

Öcal, Mustafa. "Türk Hukuk Mevzuatında Din Eğitimi ve Öğretiminin Yeri ve Uygulama Biçimi". *Avrupa Birliği Sürecinde Dini Kurumlar ve Din Eğitim*. ed. İlyas Çelebi. 511-558. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2007.

Öcal, Mustafa. "Türkiye'nin ve İslam Âleminin İnşasında Uluslararası ve Proje Anadolu İmam-Hatip Liselerinin Yeri ve Önemi. *Geleceğin İnşasında İmam-Hatip Okulları*, ed. İlhan Erdem vd. 13-45. Malatya: İnönü Üniversitesi Yayınevi, 2017.

Öcal, Mustafa. *100. Yılında İmam Hatip Liseleri (1913-2013)*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2013.

Öcal, Mustafa. *İmam-Hatip Liseleri ve İlköğretim Okulları*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 1994.

Öcal, Mustafa. *Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Din Eğitimi*. İstanbul: Dergah Yayınları, 2017.

Öncül, Remzi. *Eğitim ve Eğitim Bilimleri Sözlüğü*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi, 2000.

Özarslan, Yasin – Ozan, Özlem. "Yükseköğretimde Uzaktan Eğitim Programı Açma Sorunsalı". *XIX. Türkiye'de İnternet Konferansı*, 27-29 Kasım 2014, Yaşar Üniversitesi, İzmir. Erişim 12.Ekim 2020, <http://inet-tr.org.tr/inetconf19/bildiri/84.pdf>

Özdemir, Şuayip – Karateke, Tuncay. "Öğrencilerin İmam Hatip Liselerini Tercih Etme Nedenleri (Elazığ Örneği)", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 45 (2018), 5-33.

- Özdil, İhsan. *Türk Eğitim Sisteminde Uzaktan Öğretimin Yeri*. (Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları, 1986.
- Özdil, İlhan. *Uzaktan Öğretimin Evrensel Çerçevesi ve Türk Eğitim Sisteminde Uzaktan Öğretimin Yeri*. Ankara: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1986.
- Özgür, İren. *İmam Hatip Okulları İnanç, Siyaset ve Eğitim*. İstanbul: Kitap Yayınevi, 2015.
- Öztürk, Cemil. "Türkiye Cumhuriyetinde Eğitim". *Eğitim Tarihi*. ed. Mehmet Şişman. 228-278. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2014.
- Parmaksızoğlu, İsmet. *Türkiye'de Din Eğitimi*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi, 1966.
- Patton, Michael Quinn, *Qualitative Research & Evaluation Methods*. Thousand Oaks. Sage Sub., 2002.
- Perry, Walter. *Open University: A personal account by the first Vice-Chancellor*. Milton Keynes: Open University Press, 1976.
- Sarıhan, Şenay. *Mesleki Açık Öğretim Lisesindeki Öğrenci Hizmetlerinin Etkililiği Konusunda Öğrenci Görüşleri (Ankara İli Örneği)*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, 2010.
- Sevinç, Bilal. "Survey Araştırması Yöntemi" *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. 3. Baskı, Editör Kaan Böke. İstanbul: Alfa Basım Dağıtım, 2011.
- Sipahi, Kazım Burak. *Mesleki Açık Öğretim Lisesi Öğrencilerinin Uzaktan Eğitime Yönelik Algıladıkları Engeller İle Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2019.
- Soylu, Selim. *Mesleki Açık Öğretim Lisesi Muhasebe Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2014.
- Şahin, Bediha. *Açık Öğretim Lisesi Öğrenci ve Mezunlarının Katılım Örüntüleri (Ankara İli Çankaya İlçesi Örneği)*. Ankara: Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, 2017.
- Şentürk, Emel. *Mesleki Açık Öğretim Lisesi Bilişim Teknolojileri Alanında Verilen Eğitimin Etkililiğine Yönelik Öğrenci Görüşlerinin Değer-*

- lendirilmesi*. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- Şentürk, İlknur. “Pierre Bourdieu’nun Neoliberalizm Eleştirisi Bağlamında Eğitim Yönetimini Yeniden Düşünmek”. *Eskişehir Os-mangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 11/2 (Ocak 2010), 73-98.
- Tezcan, Mahmut. *Eğitim Sosyolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık, 15. Baskı, 2015.
- Tosun, Mehmet. *Açık Öğretim Öğrencilerinin Akademik Başarı Düzeyle-rinin Karşılaştırılması*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Fen Bilim-leri Enstitüsü, 2016.
- TÜİK, Türkiye İstatistik Kurumu, *İstatistiklerle Kadın* (6 Mart 2020). <https://data.tuik.gov.tr/tr/display-bulletin/?bulletin=istatistikle-rle-kadin-2019-33732>
- Uçar, Hasan. “Açık ve Uzaktan Öğrenmede Motivasyon Tasarımı”. *Açık ve Uzaktan Öğrenmede Bireysel Farklıklar*. ed. T. Volkan Yü-zer. 47-72. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2017.
- Uluğ, Fevzi. *Uzaktan Eğitimde Eğitim Ortamları: Açık Öğretim Lisesi Ör-neği*. Ankara: Film Radyo Televizyonla Eğitim Başkanlığı, 1994.
- Uşun, Salih. *Uzaktan Eğitim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2006.
- Ünsür, Ahmet. *Kuruluşundan Günümüze İmam-Hatip Liseleri*. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2005.
- Verduin, John R. – Clark, Thomas A. *Uzaktan Eğitim: Etkin Uygula-ma Esasları*. çev. İlknur Maviş. Eskişehir: Kitap Sanat Merkezi, 1994.
- Yavuz, Hulusi. *Mesleki Açık Öğretim Lisesi Öğrencilerinin Sunulan Hiz-metlerin Etkililiği Konusunda Görüşleri ve Motivasyon Düzeyleri*. İstanbul, Fatih Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2014.
- Yazıcıoğlu, Sait. “İlahiyat Önlisans Programı”. *Ankara Üniversitesi İla-hiyat Fakültesi Dergisi* 1 (2001), 1-9.
- Yıldırım, Ali –Şimşek, Hasan. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntem-leri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık, 2011.
- Yıldız, Mustafa vd. “Okumaz Yazmaz Türk Kadınlarının Perspekti-

- finden Okuryazarlık ve Okumaz Yazmazlık: Fenomonolojik Bir Çalışma” *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi* 8/1 (2011), 741-759.
- Yılmaz, Emin. *Açık Öğretim Lisesi ve Mesleki Açık Öğretim Lisesi Öğrencilerinin İnsani Değer Profillerinin Karşılaştırılması (İstanbul İli Örneği)*. İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2009.
- YÖK, Yükseköğretim Kurulu, *Basın Açıklaması* (06.03.2020). <https://covid19.yok.gov.tr/Documents/alinan-kararlar/03-uzaktan-egitime-iliskin-alinan-karar.pdf>
- YÖK, Yükseköğretim Kurumu. *Yüksek Öğretim Kurumlarında Uzaktan Eğitime İlişkin Usul ve Esasları*. Erişim 15 Kasım 2019. https://www.yok.gov.tr/Documents/Kurumsal/egitim_ogretim_dairesi/Uzaktan_ogretim/yuksekogretim_kurumlarinda_uzaktan_ogretime_iliskin_usul_ve_esaslar.pdf
- Zengin, Zeki Salih, “Başlangıçtan Cumhuriyet Dönemine Din Eğitimi”, *Din Eğitimi*. ed. Mustafa Köylü- Nurullah Altaş. 23-47. İstanbul: Ensar Neşriyat: 2015.